

Min første film

I Ostrovskijs skuespil „I enhver vismand er der enfoldighed nok“ er en af intrigens igangsættere dagbogen, i hvilken Dumov nedskriver alle sine eventyr.

Da vi i Proletkult var optaget af en revolutionær „modernisering“ af Ostrovskij, dvs. af at omforandre hans personer i social henseende til personer, som de ville være i dag (Krutitskij – Joffre, Mamajev – Miljukov osv. lige til Golutvin, som sikkert her ville have været NEP-man) moderniserede vi også dagbogen.

Dagbogen blev erstattet af ugejournalen „Kinopravda“, der dengang netop var ved at blive populær.

Det vanskelige tema, eventyreren Glumovs psykologiske evne til at snakke alle personer af en ganske anderledes tankegang, som han stødte på, efter munden, gengav vi komisk med hans stiliserede omklædning på scenen. I filmdagbogen gik det endnu videre: Glumov forvandlede gennem en culbut³² ved hjælp af en overblænding til denne eller hin genstand, som var ønskværdig for en eller anden optrædende person.

Således forvandlede han ved overblænding til et maskingevær foran Joffre-Krutitskij, som holdt møde i klovnekostume på en tank i gården til Den røde Hærs Militærakademi. Joffre blev spillet af Antonov, der senere som Vakulintjuk gjorde mytteri på „Potemkin“.

Foran en anden klovn, Miljukov, der elskede at komme med belæringer, forvandlede Glumov sig til et æsel i zoologisk have. Endelig forvandlede han ved overblænding foran en ældre dame, der glødede af kærlighed til sine nevøer, til Inkizjinovs lille dreng, som kom sin far, helten i „Storm over Asien“ fem år i forkøbet på lærredet.

Nu forekommer det os vildt, men i 1923 fremkaldte mit krav om at optage den slags overblændinger i naturen stor panik. Af en eller anden grund forekom det at være meget vanskeligt. Man talte energisk om nødvendigheden af sort fløj, og deslige, og fotograf Lem-

berg junior, som ikke ønskede at blive blandet ind i eventyret, afslog at optage.

Frantsisson optog sammen med mig. Eftersom der i Goskino havde dannet sig det indtryk, at jeg kunne spille bedrevidende, tildelte man mig . . . D. Vertov som instruktør til optagelse af teaterpersoner i hvidt atask og med klovneben.

Forresten overlod Dziga Vertov os til vores egen skæbne efter to-tre optagelser.

Vi optog ialt 120 meter på en dag. Jeg husker som i går, at det var om torsdagen, og om lørdagen var der premiere på „Vismanden“. Goskino klarede sagen strålende. Det var en af de første forbindelser mellem teater og film på linie med FEKS'ernes³³ opførelse af „Brylluppet“ og Gardins „Jernhæl“, dvs. et forsøg på det, som Erwin Piscator i Berlin bagefter gjorde til en strålende, men kortvarig skandalesucces.

Med film som sådan havde disse optagelser intet tilfælles, selv om de indeholdt nærbilleder, såvel som totalbilleder og endog et afsnit af en spændingsfilm, i hvilket Aleksandrov i sort maske, høj hat og kjole kravlede rundt på taget af Morozovs ejendom og tilmed fra et „aeroplan“ sprang ned i en bil, der rasede afsted ned til Proletkult-teatret, og med et råb styrtede ind i salen, i det øjeblik da filmen hørte op, med en lille filmrulle i hånden.

Hele denne lille film med den lyriske benævnelse „Proletkults forårssmil“ blev derpå optaget i „Forårs-kinopravda“, som blev vist d. 21. maj 1923 på Kinopravdas årssdag.

Det er interessant, at vi allerede den gang efter at have beregnet filmen til otte meter efter stopuret, fjernede os fra det på forhånd fastlagte meterantal, og optog . . . 120 meter.

Nogle af de karakteristiske træk i vort senere værk kom vist frem allerede med de første „smil“.